

Commentaryfragments

from Manuscript

Vat. gr. 754

Anonymous / Basilius, hom. in Ps 48 (PG 29, 436 C3–5) (vat-gr-754-fr-1-1): Ψαλτήριόν ἐστιν ὄργανον μουσικὸν ἐναρμονίους τοὺς φθόγγους πρὸς τὴν ἐκ τῆς φωνῆς μελωδίαν ἀποδίδον: –

(Athanasius) / Athanasius, schol. in Ps 1,2a (vat-gr-754-fr-1-3): Τῷ εὐαγγελικῷ δηλονότι: –

(Athanasius) / Athanasius, schol. in Ps 1,2b (vat-gr-754-fr-1-4): Τὸ σύντονον δηλοῖ· οὐ γὰρ ἡμελημένως δεῖ μελετᾶν τοῦ κυρίου τὸν νόμον: –

(Athanasius) / Athanasius, schol. in Ps 1,3a (vat-gr-754-fr-1-5): Εὐλὸν ὁ Χριστὸς ἀναγέγραπται ἐν τῇ θεοπνεύστῳ γραφῇ. κατὰ τὸ εἰρημένον. πᾶσι τοῖς ἀντεχομένοις αὐτῆς· λέγει οὖν ὅτι οἱ πιστεύσαντες Χριστῷ. σῶμα αὐτοῦ ἔσονται· μετασχηματίσει γὰρ τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν πρὸς τὸ γενέσθαι σύμμορφον τῷ σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ· διεξόδους δὲ ὑδάτων. τὰς θείας γραφάς· ἐν αἷς ἀπανταχοῦ ἔστιν εὐρεῖν Χριστὸν κηρυσσόμενον: –

Anonymous / Theodoretus, comm. in Ps 1,2 (vat-gr-754-fr-1-6): Προσῆκει δὲ. οὐ μόνον τὰ προειρημένα βδελύξασθαι· ἀλλὰ καὶ τῷ θείῳ νό ...

Anonymous / Theodoretus, comm. in Ps 1,2 (vat-gr-754-fr-1-7): ... μὴ νύκτωρ καὶ μεθήμεραν προσέχειν· κακεῖνα θέλειν ἃ ὁ θεῖος νόμος προαγορεύει· καὶ κατὰ τὸν ἐκείνου σκοπὸν. τὸν οἰκεῖον βίον εὐθύνειν· οὕτως γὰρ καὶ ὁ τῶν ὄλων θεὸς διὰ Μωϋσέως ἐνομοθέτησε λέγων· καὶ εἶναι τὰ ῥήματα τοῦ νόμου τούτου διαπαντός ἐν τῷ στόματί σου· καὶ με ...

Anonymous / Theodoretus, comm. in Ps 1,2 (vat-gr-754-fr-1-8): ... λετήσεις ἐν αὐτοῖς. καθήμενος καὶ ἀνιστάμενος. κοιταζόμενος. καὶ πορευόμενος ἐν ὁδῷ· καὶ ἀπαρτήσεις αὐτὰ τῆς χειρός σου· καὶ ἔσται ἀσάλευτα πρὸ ὀφθαλμῶν σου· εἶτα δείκνυσι τὸν καρπὸν τὸν ἐντεῦθεν φυόμενον: –

(Athanasius) / Athanasius, schol. in Ps 1,3b (vat-gr-754-fr-1-9): Καρπὸν τοῦ ξύλου νοήσεις. τὴν ὀρθὴν πίστιν· φύλλα δὲ αὐτοῦ. τὴν πλήρωσιν τῶν ἐντολῶν: –

(Athanasius) / Athanasius, schol. in Ps 1,3d (vat-gr-754-fr-1-10): Οὐ γάρ ἐστι πρᾶξις τῶν κατὰ θεὸν γινομένων ἀνωφελής: –

Anonymous / Origenes, fr. in Ps 1,4a (7, 15–17 Devreesse) (vat-gr-754-fr-1-11): Τινὲς προστιθέασιν δεύτερον τὸ οὐχ οὕτως· οὔτε δὲ τὸ ἐβραϊκὸν

ἔχει αὐτὸ. οὐ τις τῶν ἐρμηνευσάντων ἐχρήσατο ἐπαναλήψει τῆς χρήσεως:

Theodoretus / Theodoretus, comm. in Ps 1,(5) 4 (PG 80, 872 B12–14) (vat-gr-754-fr-1-12): Τῷ διπλασιασμῷ τῆς ἀπαγορεύσεως. σαφέστερον τὴν ἐναντιότητα δείκνυσιν: –

(Athanasius) / Athanasius, schol. in Ps 1,4b (vat-gr-754-fr-1-13): Ἄλλα γὰρ περὶ αὐτῶν ἐβουλεύσατο· τοῖς μὲν δίκαιοις. τὴν βασιλείαν ἀποδίδωσιν. τοῖς δὲ ἁμαρτωλοῖς ἐρεῖ ἀποστραφήτωσαν οἱ ἁμαρτωλοὶ εἰς τὸν ἄδην:

(Athanasius) / Athanasius, schol. in Ps 1,5a (vat-gr-754-fr-1-14): Διατοῦτο μὲν. διὰ τὸ μὴ ἔχειν ρίζαν. ἀλλ' ὁμοίους εἶναι χοῖ γῆς ὑπὸ ἀνέμου ῥιπιζομένῳ· ἄνεμον δὲ νοήσεις. τὴν ἀπειλὴν τοῦ θεοῦ τὴν λέγουσαν πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον· οἱ τὴν τοιαύτην ἀκούσαντες φωνὴν. καταπεσοῦνται δίκαιως· οὐ γὰρ ἐστήκασιν εἰς Χριστὸν, ὅς ἐστι τῶν πιστευόντων. στήριγμα καὶ θεμέλιος: –

Theodoretus / Theodoretus, comm. in Ps 1,(7) 6 (vat-gr-754-fr-1-15): Οἷδεν φησὶν ἅπαντα καὶ πρὸ κρίσεως ὁ δίκαιος κριτῆς· καὶ οὔτε ἀποδείξεων. οὔτε ἐλέγχων προσδεῖται· διόπερ τὰ πρὸς ἀξίαν ἀπονέμων ἐκάστῳ· τοὺς μὲν ἀναρρήσεων καὶ στεφάνων ἀξιώσει· τοὺς δὲ διηνεκεῖ παρα ...

Theodoretus / Theodoretus, comm. in Ps 1,(7) 6 (vat-gr-754-fr-1-16): ... πέμψει κολάσει· τὸ δὲ ὁδὸς ἀπολείται. ἔοικεν τοῖς ἀποστολικοῖς ἐκείνοις ῥητοῖς. εἴ τινας τὸ ἔργον κατακαήσεται. ζημιωθήσεται ...

Theodoretus / Theodoretus, comm. in Ps 1,(7) 6 (vat-gr-754-fr-1-17): ... τῶν μὲν γὰρ δικαίων ἀνδρῶν. καὶ τὸ ἔργον μένει διαλάμπον· τοῖς δὲ ἀσεβέσιν καὶ ἀνοσίοις. καὶ ἡ πονηρία συγκαταλύεται: –

Anonymous / Origenes, fr. 9 in Ps 1,6 (162, 28–163, 4 Goffinet) (vat-gr-754-fr-1-18): Σημείωσαι καθολικῶς ὅτι καλὸν μὲν. γινώσκεται ὑπὸ κυρίου· φαῦλον δὲ, οὐδὲν οὐδέποτε· καλὸν γὰρ ὁδὸς δικαίων· καὶ οὐκ ἂν εἶπεν γινώσκει κύριος ὁδὸν ἀσεβῶν. ἢ τί τῶν ἀπολλυμένων· ἀλλὰ καὶ ἔγνω κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ· ὁδὸς δὲ δικαίων ὁ εἰπὼν ἐγὼ εἰμὶ ἡ ὁδός· καὶ τό ἴδετε ποῖά ἐστιν ἡ ὁδὸς ἡ ἀγαθὴ, ἐπὶ τοῦτον ἀναφέρεται: –

Origenes / Evagrius (?), schol. in Ps 1,5 (PG 27, 64 A6–7; Analecta Sacra II 446, 23–24) (vat-gr-754-fr-1-20): Τὸ εἰς κρίσιν φησὶν οὐκ εἰς ἐρώτησιν:

(Athanasius) / Athanasius, schol. in Ps 1,6a (vat-gr-754-fr-1-21): Τὸ γινώσκει. ἀντὶ τοῦ τιμᾶ κατὰ τὸ εἰρημένον ὑπὸ θεοῦ πρὸς Μωϋσῆν γινώσκω σε παρὰ πάντας καὶ εὗρες χάριν παρ' ἐμοί:

Anonymous / Theodoretus, comm. in Ps 1,(5) 4 (PG 80, 872 B15–C5) (vat-gr-754-fr-1-22): Ἐκεῖνοι μὲν γὰρ φησὶν ὑπὸ τῶν θείων λογίων

ἀρδόμενοι ἀειθαλεῖς τε εἰσὶν καὶ ὥριμον φέρουσι τὸν καρπὸν· οὗτοι δὲ ὑπὸ τῶν ἐναντίων πνευμάτων πατούμενοι. μιμοῦνται τὸν χνοῦν τὸν τῇδε κακεῖσε ῥαδίως ὑπὸ τῶν ἀνέμων τῶν ἐναντίων φερόμενον: –

(Athanasius) / Athanasius, schol. in Ps 2,1 (*vat-gr-754-fr-2-2*): Φρύαγμα ἐστίν. τὸ ἀλόγιστον φρόνημα· ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἵνα τί· ἵνα τί καὶ διατί οἱ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά; πῶς γὰρ οὐ κενὴ γέγονεν αὐτοῖς ἡ μελέτη. μὴ δεξαμένοις τὸν σωτήρα τοῦ γένους;

Gregorius of Nyssa / Gregorius Nyss., in inscript. psalm. 8 (92, 15–24 McDonough) (*vat-gr-754-fr-2-3*): Ἄλλ' ἐπειδὴ τὸ μὴ δεῖν ἀσεβεῖν ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ μακαρισμοῦ προσετάχθη. ὁ δεύτερος ὅπως ἔξω τῆς ἀσεβείας γενώμεθα ὑποτίθεται. τὸ εὐαγγελικὸν προαναφωνήσας μυστήριον· ὥστε τρόπον τινὰ ἐπιγραφὴν τοῦ δευτέρου ψαλμοῦ τὸν πρῶτον εἶναι: λέγει γὰρ τὴν διασαρκὸς ἐκεῖ γέννησιν τοῦ ...

Gregorius of Nyssa / Gregorius Nyss., in inscript. psalm. 8 (92, 15–24 McDonough); φρυάξαντο – ἔθνη non habet McD. (*vat-gr-754-fr-2-4*): ... σήμερον μὲν γεννηθέντος δι' ἡμᾶς – χρόνου δὲ μέρους ἐστὶ τὸ σήμερον – · αἰεὶ δὲ ἐκ τοῦ πατρὸς καὶ ἐν τῷ πατρὶ ὄντος υἱοῦ καὶ θεοῦ· τὴν τε βασιλείαν ἐπὶ τῶν ἀβασιλεύτων· οἱ δὲ τὸ μὴ δουλεύειν θεῷ. ἐπ' ἔθνεσιν ἦσαν κατειλεγμένοι. φρυάξαντο γὰρ φησὶν ἔθνη: –

(Athanasius) / Athanasius, schol. in Ps 2,2a (*vat-gr-754-fr-2-5*): Ἡρώδης τε καὶ Πόντιος Πιλάτος: –

Eusebius of Caesarea / fons ignotus in Ps 2,2a (Analecta Sacra II 449, 27–28) (*vat-gr-754-fr-2-6*): Τούτων τὰς βασιλείας ἔδειξεν ὁ διάβολος ...

Eusebius of Caesarea / fons ignotus in Ps 2,2a (Analecta Sacra II 449, 27–28) (*vat-gr-754-fr-2-7*): ... ἐν στιγμῇ χρόνου: –

(Athanasius) / Athanasius, schol. in Ps 2,2b (*vat-gr-754-fr-2-8*): Τὰ προλεχθέντα τάγματα· γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι καὶ νομικοί: –

Eusebius of Caesarea / fons ignotus in Ps 2,2b (*vat-gr-754-fr-2-9*): Τούτων τῶν ἀρχόντων ἔστω καὶ σοφία κόσμου. οὐ γινωσκόντων τὴν ἐν μυστηρίῳ σοφίαν ἀποκεκρυμμένην· οἵτινες ἄρχουσι τούτου ...

Eusebius of Caesarea / fons ignotus in Ps 2,2b (*vat-gr-754-fr-2-10*): ... τοῦ αἰῶνος ὄντως ἐπὶ τῆς γῆς. τοὔτέστιν καὶ τῶν υἱῶν τοῦ αἰῶνος τούτου: –

(Athanasius) / Athanasius, schol. in Ps 2,2c (*vat-gr-754-fr-2-12*): Ἡ γὰρ εἰς τὸν Χριστὸν ἐπιβουλὴ. καὶ εἰς αὐτὸν ἀνατρέχει τὸν πατέρα· εἰ γὰρ ὁ πατὴρ ἐν τῷ υἱῷ καὶ ὁ υἱὸς ἐν τῷ πατρὶ. πῶς οὐκ ἂν μία τις ἡ εἰς αὐτοὺς ὕβρις γένοιτ' ἂν;

(Athanasius) / Athanasius, schol. in Ps 2,3a (*vat-gr-754-fr-2-13*):
Λείπει τὸ λέγοντες· ἵνα ἢ ἡ διάνοια αὕτη· συνήχθησαν κατὰ τοῦ κυρίου καὶ κατὰ τοῦ
Χριστοῦ λέγοντες· διαρρήξωμεν τοὺς δεσμοὺς αὐτοῦ· οὐ γὰρ ἤθελον εἶσω τῆς ἱεράς
γενέσθαι σαγήνης περὶ ἧς γέγραπται· ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν σαγήνη· –

(Athanasius) / Athanasius, schol. in Ps 2,3b (*vat-gr-754-fr-2-14*):
Περὶ οὗ εἶρηκε ὁ γὰρ ζυγός μου χρηστός ἐστίν· –

Theodoretus / Theodoretus, comm. in Ps 2,4 (*vat-gr-754-fr-2-15*):
Ὁ γὰρ ὑπ' αὐτῶν προσηλωθεὶς· καὶ θανάτῳ παραδοθεὶς ἐν οὐρανοῖς ὧν καὶ τὰ
πάντα περιέχων· κενὰς αὐτῶν καὶ ματαίας δείκνυσι τὰς βουλάς· καὶ ὁ τούτου δὲ
πατὴρ· καὶ τῶν ἀπάντων δεσπότης· τὴν ἀξίαν αὐτοῦ εἰσπράζεται δίκη· –

(Athanasius) / Athanasius, schol. in Ps 2,4a ineditum (*vat-gr-754-fr-2-17*):
Ὡς ἀνότητα βουλευσαμένους· –

(Athanasius) / Athanasius, schol. in Ps 2,4b ineditum (*vat-gr-754-fr-2-18*):
Ἀντὶ τοῦ μισήσει καὶ ἀποστραφήσεται : –

(Athanasius) / Athanasius, schol. in Ps 2,5a (*vat-gr-754-fr-2-16*):
Τότε πότε, ἢ ὅτε ἔλεγον· διαρρήξωμεν τοὺς δεσμοὺς αὐτῶν; τί δέ ἐστι· τὰ ἐν ὀργῇ
παρ' αὐτοῦ λαληθέντα; οὐαὶ ὑμεῖς γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι· ὅτι ἀρθήσεται ἀφ' ὑμῶν
ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ· καὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς οὐαί· –

Anonymous / Evagrius, schol. in Ps 2,5a (*vat-gr-754-fr-2-19*):
Ὁργή ἐστίν θεοῦ· κόλασις ἐπίπονος· ἐπὶ τῷ συμφέροντι τοῦ ἡμαρτηκότος· –

Anonymous / Theodoretus, comm. in Ps 2,5 (*vat-gr-754-fr-2-20*):
Καὶ τούτων δὲ τῶν ῥημάτων τὴν ἐρμηνείαν· διδάσκει τῶν πραγμάτων τὸ τέλος· στρα-
τιὰ γὰρ αὐτοῖς ἐπιστᾶσα ῥωμαϊκῇ· τὴν τε πόλιν ἐπόρθησε· καὶ ἐνέπρησε τὸν νεῶν·
καὶ αὐτῶν τοὺς μὲν πλείστους θανάτῳ παρέπεμψε· τοὺς δὲ τὴν σφαγὴν ἐκφυγόντας
ἐξανδραποδίσασα· δουλείᾳ παρέδωκεν• ἐπιστῆσαι δὲ προσή ...

Anonymous / Theodoretus, comm. in Ps 2,5 (*vat-gr-754-fr-2-21*):
... καὶ τὸν νοῦν· ὥς δύο προσώπων ἐφεξῆς μέμνηται· καὶ πρῶτον μὲν κυρίου καὶ
Χριστοῦ· κατὰ τοῦ κυρίου γὰρ ἔφη καὶ κατὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ· εἶτα κατοικοῦντος
ἐν οὐρανοῖς καὶ κυρίου· ὁ κατοικῶν γὰρ ἐν οὐρανοῖς ἐκγελάσεται αὐτούς· καὶ ὁ κύριος
ἐκμυκτηριεῖ αὐτούς· καὶ αὐθις δὲ τὸ αὐτὸ διετήρησεν σχῆμα· –

(Athanasius) / Athanasius, schol. in Ps 2,6a (*vat-gr-754-fr-2-26*):
Ὡς ἀποβληθέντος τοῦ ἐξ Ἰσραὴλ λαοῦ τὴν εἰς τὰ ἔθνη γενομένην αὐτοῦ πίστιν αὐτοῖς
διηγεῖται

Hesychius / Hesychius, comm. magnus? in Ps 2,6 (*vat-gr-754-fr-2-27*):
Ἦδη κατασταθεὶς βασιλεὺς Χριστὸς ἐπὶ σιών· καὶ μηδέπω ἐθνῶν βασιλεύων·
καὶ μὴ κατέχων τὰ πέρατα τῆς γῆς ...

Hesychius / Hesychius, comm. magnus? in Ps 2,6 (*vat-gr-754-fr-*

2-28): ... κατὰ τὸ ἀνθρώπινον. ἀπαγγέλλει ἀκηκοέναι ἀπὸ τοῦ πατρὸς τὸ αἶτησαι παρ' ἐμοῦ καὶ τὰ ἐξῆς: –

(Athanasius) / Athanasius, schol. in Ps 2,6b (*vat-gr-754-fr-2-29*):
Σιών τὴν ἐκκλησίαν δηλοῖ: –

(Athanasius) / Athanasius, schol. in Ps 2,7a (*vat-gr-754-fr-2-30*):
Τὴν γνῶσιν τοῦ μόνου θεοῦ. καὶ τὴν ἐντολὴν τοῦ κυρίου: –

(Athanasius) / Athanasius, schol. in Ps 2,7b (*vat-gr-754-fr-2-31*):
“Οὐρα πῶς τὴν κατασάρκα γέννησιν τοῦ μονογενοῦς οἰκειοῦται ὁ πατήρ: –

Cyrillus / Cyrillus, thes. de trin. 35 (*vat-gr-754-fr-2-32*): “Οτι γεννητός ἐστιν ὁ υἱὸς καὶ οὐχὶ πεποιημένος· ἡ σοφία φησὶν· πρὸ τοῦ αἰῶνος ἐθεμελίωσέν με· ἐν ἀρχῇ πρὸ τοῦ τὴν γῆν ποιῆσαι· καὶ πρὸ τοῦ τὰς ἀβύσσους ποιῆσαι· πρὸ τοῦ προελθεῖν τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων· πρὸ τοῦ ὄρη ἐδρασθῆναι· πρὸ δὲ πάντων βουνῶν γεννᾷ με· κύριος εἶπεν πρὸς με υἱός μου εἶ σύ· ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε· μετὰ σοῦ ἡ ἀρχὴ ἐν ἡμέρᾳ τῆς δυνάμεώς σου ἐν ταῖς λαμπρότησι τῶν ἁγίων σου· ἐκ γαστρὸς προεωσφόρου ἐξεγέννησά σε: –

Hesychius / Hesychius, comm. brevis in Ps 2,7a (*vat-gr-754-fr-2-33*): Ἐν τῷ εἰπεῖν τὸν πατέρα οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός ἐν ᾧ εὐδόκησα·

Hesychius / Hesychius, comm. brevis in Ps 2,7b (*vat-gr-754-fr-2-34*): τὸ δὲ σήμερον· σημαίνει τὸ ἀναρχον· καὶ τὸ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων φανεῖναι: –

Anonymous / Evagrius, schol. in Ps. 2,7c (*vat-gr-754-fr-2-35*):
Ἄχρι τὸ σήμερον καλεῖται:

Anonymous / Evagrius, schol. in Ps 2,8a (*vat-gr-754-fr-2-36*):
Κληρονομίαν ἐνταῦθα ὠνόμασεν· τὴν φύσιν τὴν λογικὴν· κληρονομοῦσαν αὐτὸν ὡς σοφίαν καὶ γνῶσιν καὶ ἀλήθειαν καὶ δικαιοσύνην· κληρονομία δὲ ἐστὶ φύσεως λογικῆς θεωρία σωμάτων καὶ ἀσωμάτων· καὶ τοῦ αἰτίου τούτων θεοῦ: –

Gregorius of Nazianz / Gregorius Naz., or. 30, 9 (Barbel) (*vat-gr-754-fr-2-37*): Πέμπτον λεγέσθω τὸ λαμβάνειν αὐτὸν ζώην· ἢ κληρονομίαν ἐθνῶν· ἢ ἐξουσίαν πάσης σαρκός· ἢ δόξαν· ἢ μαθητάς· ἢ ὅσα λέγεται· καὶ τοῦτο τῆς ἀνθρωπότητος· εἰ δὲ καὶ τῷ θεῷ δοίης· οὐκ ἄτοπον· οὐ γὰρ ἐπίκτητα δώσεις· ἀλλ' ὡς ἀπαρχῆς συνυπάρχοντα· καὶ λόγῳ φύσεως ἀλλ' οὐ χάριτος: –

Cyrillus / Cyrillus, fr. in Ps 2,8 (PG 69, 724 A15–B11) (*vat-gr-754-fr-2-38*): Οὐκ ἐν χρεΐᾳ δόξης ἢ ἐτέρου τινὸς καθεστηκώς ὁ υἱὸς ἢ λόγος ἐστὶν αἰτεῖ παρὰ τοῦ πατρὸς ἢ καὶ λαμβάνειν λέγεται· οἰκονομικῶς δὲ τοῦτο ποιεῖ· δέχεται μὲν γὰρ ἀνθρωπίνως διὰ τὸ σχῆμα τῆς πρὸς ἡμᾶς ὁμοιώσεως· ἔστιν δὲ πλήρης ὡς θεός· καὶ μετ' ὀλίγα• αἰτεῖ τοίνυν καὶ δέχεται παρὰ τοῦ πατρὸς δι' ἡμᾶς· ἅπερ ἔχει μὲν φυσικῶς ὡς θεός· ἐπειδὴ δὲ σάρκα τοῦ δοξάζεσθαι χρήζουσιν ἀνέλαβεν· καὶ οὐχ

έτέρου τινός ...

Cyrillus / Cyrillus, fr. in Ps 2,8 (PG 69, 724 A15–B11) (vat-gr-754-fr-2-39): ... ἀλλ' αὐτοῦ γέγονεν. εἰκότως ἰδιοποιεῖται τὰ εἰς αὐτὴν ἢ περὶ αὐτὴν γινόμενα· καὶ ὡς ἄνθρωπος μὴ ἔχων. δέχεται παρὰ πατρὸς ἅπερ ἔχει φυσικῶς ὡς υἱὸς καὶ θεός: –

(Athanasius) / Athanasius, schol. in Ps 2,9a (vat-gr-754-fr-2-40): Τὴν τῶν ῥωμαίων ἀρχὴν δηλοῖ: –

(Athanasius) / Athanasius, schol. in Ps 2,10a (vat-gr-754-fr-2-41): Προτροπὴ εἰς μετάνοιαν: –

Hieronymus / Hieronymus, fr. in Ps 2,9a (vat-gr-754-fr-2-42): 'Ράβδος. θεοῦ ἡ ἐξουσία· ἡ κατὰ τῶν ἀπειθούντων τιμωρία· τοῦτέστιν ἐν τῷ σταυρῷ· ...

Hieronymus / Hieronymus, fr. in Ps 2,9a (vat-gr-754-fr-2-43): ... ἡ μὲν γὰρ ὕλη ξύλου· ἡ δὲ ἰσχὺς σιδήρου: τινὲς δὲ, τὴν τῶν ῥωμαίων βασιλείαν: –

Origenes / Origenes, fr. in Ps 2,12ab (PG 12, 1116 C1–3) (vat-gr-754-fr-2-44): Τὴν μὲν προκοπὴν. διὰ τοῦ παιδεύητε παριστᾷ. τὴν δὲ τελείωσιν. διὰ τοῦ δράξασθε παιδείας: –

Anonymous / Evagrius, schol. in Ps 2,11a (vat-gr-754-fr-2-45): Παιδία ἐστὶ μετριοπάθεια παθῶν ὅπερ συμβαίνειν πέφυκεν ἐκ τῆς πρακτικῆς· εἴ γε πρακτικὴ ἐστὶ διδασκαλία πνευματικῆ. τὸ παθητικὸν μέρος τῆς ψυχῆς ἐκκαθαίρουσα: –

Theodorus / Theodorus, fr. in Ps 2,9 (Devreesse) (vat-gr-754-fr-2-46): Οὐχ ὥστε ἀπολέσαι καὶ ἀναλῶσαι συντρίβει. ἀλλ' ὥστε ἀναπλάσαι· πρὸς τοῦτο γὰρ σκοπὸς τῷ κεραμεῖ. συντρίβειν τὰ οἰκεῖα σκεύη· ὅτ' ἂν μὴ ὑγίῃ καὶ ἀκέραιον σώζῃ τοῦ κεραμέως τὴν διάπλασιν. οὐδέπω πυρὶ προσωμιληκότα: τοῦτοις δὲ μαρτυρεῖ καὶ ὁ μακάριος Ἰερεμίας ὁ προφήτης λέγων ὡς ἐκ τοῦ θεοῦ· ἢ καθὼς ὁ κεραμεὺς οὗτος οὐ δυνήσομαι τοῦτο ποιῆσαι ὑμῖν οἶκος ἰσραὴλ λέγει κύριος· τοῦτέστιν οὕτως καὶ διαπεσόντας ἀναπλάσαι· καὶ πάλιν εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀποκαταστήσαι: –

Origenes / Origenes, fr. in Ps 2,9 (cf. PG 12, 1109 B2–C1) (vat-gr-754-fr-2-47): Τίς δώσει κληρονομίαν ἐπὶ τῷ συντριβῆναι αὐτὴν ὑπὸ τοῦ κληρονομούντος; δεικτέον οὖν ἀπὸ τῶν γραφῶν· τὴν συντριβὴν τινῶν κεῖσθαι ἐπ' ὠφελείᾳ· ὡς τὸ πνεῦμα συντετριμμένον• καρδίαν συντετριμμένην καὶ τεταπεινωμένην ὁ θεὸς οὐκ ἐξουθενώσει· οὐκοῦν πνεῦμά ἐστιν ἐν ἡμῖν ὃ συντρίψαι δεῖ· ἵνα συντριβέν. γένηται θυσία τῷ θεῷ• καὶ τί ἂν ἄλλο τοῦτο εἴῃ. ἢ τὸ χεῖρον· ὅπερ ὑγιὲς μὲν πῶς εἶναι δοκεῖ. ὅτε ἐνεργεῖ συντέτριπται δὲ. ὅτε λόγῳ θεοῦ τὰς δυνάμεις αὐτοῦ. συνεθραύσομεν: –

(Athanasius) / Athanasius, schol. in Ps 2,12a (vat-gr-754-fr-2-48): Τῆς εὐαγγελικῆς δηλονότι : –

Eusebius / Eusebius, fr. 11 in Ps 2,10–12 (Villani) (vat-gr-754-fr-2-50): Ἐντεῦθεν μεταβατικῶς ὁ λόγος διδασκαλίαν ἐκτίθεται· τοῖς ἄρχουσι καὶ τοῖς βασιλεῦσι τοῖς ὑπὸ τῇ σιδηρᾷ ῥάβδῳ ποιμανθησομένοις καὶ φησιν· ὅτι γνόντες ὧ οὗτοι καὶ συνιέντες ὁπόση τίς ἢ δύναμις τοῦ πατρὸς εἰληφότος τὰ ἔθνη κληρονομίαν· καὶ ὁποῖα τίς τυγχάνει ἡ σιδηρᾷ ῥάβδος ἡ καθ' ὑμῶν ἐπεγειρομένη, παύσασθε πολεμοῦντες αὐτῶ· ἀναλαβόντες δὲ μᾶλλον σύνεσιν. ἐπίδοτε ἑαυτοὺς τῇ λογικῇ παιδείᾳ: –

Theodoretus / Theodoretus, comm. in Ps 2,12a–b (vat-gr-754-fr-2-52): Οὐκ ἄρκεῖ μόνῃ γὰρ τῆς θεογνωσίας ἡ κτῆσις εἰς τελειότητα· ἀλλὰ χρὴ καὶ τὴν πρακτικὴν μετελθεῖν ἀρετὴν· ἥς ἐπιλαβόμενοι. τὴν ἀπλανῆ πορείαν ὁδεύσετε: –

Didymus / Didymus, fr. in Ps 2,12a–c (Mühlenberg) (vat-gr-754-fr-2-53): Τὸ ἐν τάχει. τῷ δράξασθε παιδείας ἀποδοτέον. καθ' ὑπερβατὸν εἰρημένον· δράξασθε παιδείας ἐν τάχει· ἔτι ἐν τῷ βίῳ τούτῳ τυγχάνοντες. μήποτε ῥαθυμούντων ὑμῶν. ὀργισθῇ κύριος. καὶ ἀπολεῖσθε ἐξ ὁδοῦ δικαίας: –

Theodorus / Theodorus, fr. in Ps 2,12 (Devreesse) (vat-gr-754-fr-2-54): Ἀπρίξ ἡμᾶς ἔχασθαι τῆς τοῦ κυρίου διδασκαλίας βουλόμενος. εἰκότως τῇ τοῦ δράξασθε φωνῇ κέχρηται:

Eusebius of Caesarea / Eusebius, fr. 11 in Ps 3,1 2,10–12 (Villani) (vat-gr-754-fr-3-4): Ἐν τῷ καιρῷ φησὶ τῆς τοῦ θεοῦ κρίσεως. ὅς ἐπιστησεται ἐν τάχει. – βραχὺς γὰρ πᾶς ὁ ἐνεστηκὼς βίος. – οἱ ...

Eusebius von Caesarea / Eusebius, fr. 11 in Ps 3,1 2,10–12 (Villani) (vat-gr-754-fr-3-5): ... πεποιθότες ἐπὶ τὸν δι' ὅλου τοῦ ψαλμοῦ προφητευθέντα Χριστὸν. μακάριοι εὐρεθήσονται: –

Cyrillus / Cyrillus, fr. in Ps 3,2a (PG 69,725 B1–6) (vat-gr-754-fr-3-7): Καταπλήττεται τῶν ὅχλων τῶν ἀρτυόντων αὐτῷ τὰς ἐπιβουλάς. ἀναριθμήτους ὄντας ὁρῶν· καὶ δεδίει μὲν ὡς ἄνθρωπος· πλὴν οὐχ ἡττᾶται τοῖς δέσμασιν· ἀλλ' ἐρρωμένην ἔχων ἐπὶ τῷ θεῷ τὴν καρδίαν. ὅτι περίεσται προσδοκᾷ: –

Origenes / Origenes, fr. in Ps 3,2–3 (PG 12,1120 B12–15); ἔχειν – τινα non habet PG (vat-gr-754-fr-3-8): Ἐθλιβον μὲν τὸν Δαυῖδ πληθυνόμενοι οἱ προστιθέμενοι τῷ Ἀβεσσαλώμ· οἱ δὲ ἐπανιστάμενοι αὐτῷ· Ἀχειτῶφελ· καὶ Σεμεεί· καὶ Θεκὼν· καὶ εἴ τις ἕτερος τῶν μεγάλα δυναμένων ἔχειν ὑπεροχὴν τινα: –

Theodoretus / Theodoretus, comm. in Ps 3,1 (PG 80,884 C11–885 A13) (vat-gr-754-fr-3-10): ... των οὐδὲν ἐπέλασεν τῷ Δαυῖδ· ἐκείνης δὲ διὰ τὴν γεγεννημένην ἀποστάσης παρανομίαν. χώραν ἔλαβεν ἡ κακία· καὶ τραγωδίας ἄξια δέδρακεν· καὶ φορὰν ἐβλάσθησε συμφορῶν· κατ' ἐκεῖνον τοίνυν τὸν καιρὸν τὸν πατραλοῖαν ἀποδιδράσκων υἱὸν· καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀναδεξαμένους παράταξιν. τοῦτον ἔγραψε τὸν ψαλμὸν τοῦ θείου πνεύματος δηλονότι καὶ τηνικαῦτα ἐνηργηκός διὰ τὴν θερμὴν ὑπ' αὐτοῦ γεγεννημένην μετάνοιαν: –

Anonymous / Evagrius, schol. in Ps 3,5b (vat-gr-754-fr-3-11): ὁρος ἅγιον ἔστιν ὁ Χριστός: –

(Athanasius) / Athanasius, schol. in Ps 3,2b (vat-gr-754-fr-3-12): Ὁ θεὸς φησὶν αὐτοῦ. οὐ σώσει αὐτόν· εἰς γὰρ μόνην ἁμαρτίαν ἔβλεπον ἣν πεποιήκει. ἀγνοοῦντες αὐτοῦ τὴν μετάνοιαν: –

Theodorus / Theodorus, fr. in Ps 3,2b (Devreesse sub Ps 3,3) (vat-gr-754-fr-3-13): Τοῦτο φανερώτερον δείκνυσιν ἐπὶ τοῦ Δαυὶδ λέγεσθαι δεῖν τὸν ψαλμὸν· τὸ γὰρ ἐπανίστασθαι. κυρίως λέγεται. ἐπὶ τῶν πρότερον μὲν ἐν ὑψηλῶν τάξει καθεστῶτων· μετὰ δὲ ταῦτα. πόλεμον ἀραμένων: –

Didymus / Didymus, fr. 11 in Ps 3,(4b) 4 (125,15–17 Mühlenberg) (vat-gr-754-fr-3-14): Ἐπειδὴ δὲ ἐλέχθη ὡς ἐκ προσώπου κυρίου ὁ ψαλμὸς ἀπαγγέλλεται. ῥητέον ὡς καὶ αὐτοῦ ὑψοῦται ἡ κεφαλὴ ὁ θεὸς οὕσα. ὅταν ἡ θεότης αὐτοῦ φανερὰ δι' ἀποδείξεως τοῖς πιστοῖς γένηται: –

(Athanasius) / Athanasius, schol. in Ps 3,5a (vat-gr-754-fr-3-15): Διδάσκει ὁ λόγος ὡς ἐν ταῖς περιστάσεσιν οὐκ ἄλλω. ἢ θεῶ μόνῳ προσιέναι δεῖ: –

(Athanasius) / Athanasius, schol. in Ps 3,5b (vat-gr-754-fr-3-16): Οὗτος ὁ καιρὸς τῆς προσελεύσεως· τὸ δὲ ἐξ ὅρους ἀντὶ τοῦ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ: –

Anonymous / Didymus, fr. 12 in Ps 3,(5b) 5 (126 Mühlenberg) Ὁρος – θεοῦ non habet M. (vat-gr-754-fr-3-17): Ὁρος ἅγιον θεοῦ. ἡ ὑπερφυῆς γινώσις αὐτοῦ· δύναται ὁρος ἅγιον εἶναι θεοῦ. ἐξ οὗ εἰσακούει τῶν εὐχομένων ὁ θεός. ὁ μονογενὴς υἱὸς αὐτοῦ· περὶ οὗ εἴρηται ἔσται ἐμφανὲς τὸ ὅρος τοῦ κυρίου ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν· δηλούσης τῆς λέξεως ταύτης. τὴν γενομένην αὐτοῦ φανέρωσιν κατὰ τὴν ἐπιδημίαν ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων: –

(Athanasius) / Athanasius, schol. in Ps 3,6a (vat-gr-754-fr-3-18): Ἐγὼ ἐκοιμήθην τὸν περὶ τὸν νοῦν ὕπνον. δι' οὗ καὶ εἰς τὴν ἁμαρτίαν κατέπεσον: –

Anonymous / Theodoretus, comm. in Ps 3,6 (PG 80,885 D1–5) (vat-gr-754-fr-3-19): Νύκτα. τὰς συμφορὰς ἡ θεῖα πολλάκις καλεῖ γραφή· ἐπειδὴ ὡς ἐν σκότει διαγίνει νομίζουσιν. οἱ τοῖς ἅγαν ἀνιανοῖς περιπίπτοντες· ταῖς δὲ νυξὶν ὁ ὕπνος συνέζευκται: –

Cyrillus / Cyrillus, fr. 3 in Ps 3,6a (55,1–5 Toniolo) (vat-gr-754-fr-3-20): Ὁμολογεῖ τὸ πλημμέλημα. καὶ ὕπνου τοῦ κατὰ νοῦν συμβάντος. ἔγκλημα ποιεῖται τὸ γεγονός· νοῦ μὲν γὰρ ἐγρηγορότος. ἔργον ἂν γένοιτο καὶ σπουδῇ. τὸ παραιτεῖσθαι τὸ φαῦλον· καὶ ἀποφοιτᾶν ἐπείγασθαι τοῦ πεφυκότος ἀδικεῖν· ῥέχοντός τε καὶ ἡρρωστηκότος. τὸ ῥάθυμον. τὸ ἡττᾶσθαι παθῶν· καὶ τοῦτο σαρκικῶν:

Anonymous / Origenes, schol. in Ps (3,5c 2,2d (διάψαλμα; 72 Cadiou) (vat-gr-754-fr-3-21): Μουσικοῦ μέλους ἢ ῥυθμοῦ τροπῆς γενομένης. ἢ διανοίας καὶ δυνάμεως λόγου ἐναλλαγῆς: –

(Athanasius) / Athanasius, schol. in Ps 3,8b (*vat-gr-754-fr-3-23*):

Ἀντὶ τοῦ πατάξεις· οὐ γὰρ ἡδίκημένοι ἐπετίθοντο: –

(Evagrius) / Evagrius, schol. in Ps 3,8c (*vat-gr-754-fr-3-24*): Ὁδόν-

τες ἁμαρτωλῶν εἰσὶ λογισμοὶ ἄλλοι. παρὰ φύσιν ἡμῖν ἐπισυμβαίνοντες· τοῖς γὰρ λογισμοῖς ὡς ὁδοῦσι χρώμενοι. πολλάκις οἱ ἀντικείμενοι προσεγγίζουσιν ἡμῖν τοῦ φαγεῖν τὰς σάρκας ἡμῶν· τουτέστι τὰ ἐκ τῆς σαρκὸς φυόμενα· φανερὰ δὲ φησὶν ἔστιν τὰ ἔργα τῆς σαρκὸς ὁ θεὸς ἀπόστολος: –

(Athanasius) / Athanasius, schol. in Ps 3,9 (*vat-gr-754-fr-3-25*):

Σῶσόν με φησὶ κύριε. εὐχομαι δὲ τοῦτο καὶ εἰς πάντα ἐξενηχῆθαι τὸν λαόν· ἰστέον δὲ ὡς ἅπας ὁ ψαλμὸς ἀναφορὰν ἔχει εἰς τὴν ἀνθρωπότητα· ἁμαρτοῦσαν μὲν. καὶ διὰ τοῦτο παραδεδομένην τοῖς νοητοῖς ἐχθροῖς. βούωσαν δὲ ἐν θλίψει καὶ ἐπακουσθεῖσαν διὰ τὸ ...

(Athanasius) / Athanasius, schol. in Ps 3,9 (*vat-gr-754-fr-3-26*):

... ἀναστῆναι αὐτόν· ἐκ νεκρῶν δὲ, δηλονότι· καὶ πατάξει τοὺς ἐχθραίνοντας ἡμῖν δαίμονας ματαίως. αὐτὸς ὁ τὰς μύλας τῶν λεόντων συνθλάσας κύριος. καὶ αὐτὸς ἦτοι παρ' αὐτοῦ ἡ σωτηρία: –

Eusebius / Origenes, def. 1–2 (66 Risch) (*vat-gr-754-fr-4-6*): Διὰ

τοὺς ἐπιγεγραμμένους ψαλμοὺς εἰς τὸ τέλος. ἐπελεξάμεθα τοὺς ὅρους αὐτοῦ· ἐκ μὲν τῶν Ἀριστοτέλους οὕτως ἔχοντας· τέλος ἐστίν. οὗ ἕνεκεν τὰ ἄλλα· αὐτὸ δὲ οὐδενὸς ἕνεκα· ἢ οὕτως. οὗ ἕνεκεν τὰ ἄλλα· αὐτὸ δὲ, αὐτοῦ ἕνεκα· ἢ οὕτως· διὸ τὰ ...

Eusebius / Origenes, def. 1–2 (66 Risch) (*vat-gr-754-fr-4-7*): ...

ἄλλα τίς πράττει· αὐτὸ δὲ διὰ μηδὲν ἄλλο· ἐκ δὲ τῶν Ἡρωφίλου περὶ στωϊκῆς ὀνομάτων χρήσεως· τέλος δὲ εἶναι λέγουσιν. κατηγορημα. οὗ ἕνεκεν τὰ λοιπὰ πράττομεν μὲν. αὐτὸ δὲ οὐδενὸς ἕνεκα· τὸ δὲ συζυγοῦν τούτῳ καθάπερ ἡ εὐδαιμονία τὸ εὐδαιμονεῖν σκοπόν· ὃ δὲ ἔσχατόν ἐστι τῶν ἀρετῶν: –

(Athanasius) / Athanasius, schol. in Ps 4,2a (*vat-gr-754-fr-4-9*):

Ὅμοιον τῷ ἔτι σοῦ λαλοῦντος ἐρῶ. ἰδοὺ πάρειμι: –

Theodoretus / Theodoretus, comm. in Ps 4,2a (PG 80,889 A14–B10)

(*vat-gr-754-fr-4-10*): Μάθετε φησὶν ἐκ τῶν εἰς ἐμὲ γεγενημένων· ὅπως καὶ ἐφέστηκεν τοῖς ἀνθρωπίνους ὁ τῶν ὅλων θεός. καὶ τῶν εἰλικρινῶς ἐπικαλουμένων ἀκούει· ἐγὼ γοῦν παραυτίκα προσενεγκῶν μου τὴν δέησιν. ἔτυχον τῆς αἰτήσεως· τὸ δὲ τῆς δικαιοσύνης μου· ἀντὶ τοῦ τῆς δικαίας μου αἰτήσεως τέθεικεν· οὐδὲ γὰρ ἴδιον τοῦ φρονήματος τοῦ Δαυὶδ· δικαιοσύνην αὐτῷ καὶ ἀρετὴν μαρτυρεῖν· ὅμοιον δὲ ταύτῃ τὰ ῥήματα. τοῖς διὰ τοῦ Ἡσαΐου ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰρημένους· τότε καλέσεις ἐγὼ δέ σου ὑπακούσομαι· ἔτι λαλοῦντός σου ἐρῶ. ἰδοὺ πάρειμι: –

(Athanasius) / Athanasius, schol. in Ps 4,2b (*vat-gr-754-fr-4-11*):

Οὐ μόνον φησὶ τῶν περιστάσεων ἐξήγαγες. ἀλλὰ καὶ εἰς εὐρυχωρίαν πολλὴν στῆναι παρεσκεύασας: –

(Evagrius) / Evagrius, schol. in Ps 4,2b (*vat-gr-754-fr-4-12*): "Ὅτ' ἂν τῶν θλίψεων καὶ τῶν πειρασμῶν τοὺς λόγους ἐπιγινώσκομεν. τότε μάλιστα πλατυνόμεθα: –

Anonymous / Theodoretus, comm. in Ps 4,2c (PG 80,889 B7–11 sub Ps 4,3) (*vat-gr-754-fr-4-13*): Οὐ λαμβάνει κόρον ὁ δίκαιος τῆς προσευχῆς. ...

Anonymous / Theodoretus, comm. in Ps 4,2c (PG 80,889 B7–11 sub Ps 4,3) (*vat-gr-754-fr-4-14*): ... ἀλλὰ καὶ δεόμενος καὶ εὐμενείας ἀπολαύων· καὶ τῆς δεήσεως τρυγῶν τοὺς καρπούς. ἐπιμένει τὰς ἰκετείας προσφέρων· ἅτε δὴ τὴν ἐντεῦθεν ἐσομένην ἐπιστάμενος ὠφέλειαν: –

(Athanasius) / Athanasius, schol. in Ps 4,2c (*vat-gr-754-fr-4-15*): Ἐπειδὴ εἰσηκούσθη φησὶν ἐκ τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ. τούτου χάριν ἐπὶ τοὺς οἰκτιρμοὺς ἀνατρέχει τοῦ θεοῦ. τὸ πᾶν ἐκείνοις ἀνατιθεῖς: –

(Athanasius) / Athanasius, schol. in Ps 4,3a (*vat-gr-754-fr-4-16*): Ταῦτα ὡς πρὸς τοὺς πιστεύσαντας τῷ πλήθει τοῦ στρατοῦ ἐλεῖν τὸν δίκαιον· αὕτη δὲ φησὶν ἡ ἐλπὶς, ματαία καὶ ψευδὴς ἐστίν: –

(Evagrius) / Evagrius, schol. in Ps 4,3a (*vat-gr-754-fr-4-17*): Ἐντεῦθεν γινώσκομεν ὅτι βαρείας φύσεως ἐστὶν ἡ κακία· διόπερ ὁ ἐρχόμενος εἰς τὴν αἴγυπτον κύριος. ἐπὶ νεφέλης λέγεται καθέζεσθαι κούφης· νεφέλη δὲ κούφη ἐστὶν φύσις λογικῇ. πάσης ἀρετῆς πεπληρωμένη καὶ γνώσας:

Gregorius of Nyssa / Gregorius Nyss., Ps. inscr. I 4 (34,27–35,19 McDonough; καὶ μεθ' ἕτερα - alia non habet McD.) (*vat-gr-754-fr-4-18*): Καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ἄλλων τέ τινων κατὰ τε τὸ πρόχειρον καὶ κατὰ τὴν ἐν τῷ βάθει κειμένην θεωρίαν τῶν νοημάτων· ἐν πολλοῖς τῆς ψαλμωδίας ἐστὶν εὐρεῖν· καὶ μάλιστα γε κατὰ τὸν Δ ψαλμόν. ἐν ᾧ φησὶ βαρυκαρδίους εἶναι. τοὺς τὸ ψεῦδος καὶ τὸ μάταιον. τῆς ἀληθείας μὴ διακρίνοντας· ἀλλ' ἀγαπώντας μὲν τὸ ἀνύπαρκτον. περιορώντας δὲ τὸ μένον καὶ τοῦ ἀγαπᾶσθαι ἄξιον· καὶ μεθ' ἕτερα: μόνην γὰρ εἶπε θαυμαστοῦ ἀληθῶς εἶναι τὴν ὁσιότητα. τὰ δὲ ἄλλα πάντα τὰ ἀντὶ τῶν ἀγαθῶν σπουδαζόμενα τοῖς ἀνθρώποις. ἐν ὑπολήψει κεῖσθαι· ἐφ' ἑαυτῶν οὐκ ὄντα. ἀλλ' ἐν τῇ ματαίᾳ τῶν ἀνθρώπων οἰήσει. τὸ εἶναι ἔχειν δοκοῦντα· καὶ ὡς ἂν φανερώτερον ἐκκαλύψειεν τὸ περὶ τούτων δόγμα. προϊὼν φησὶν· ὅτι οἱ πολλοὶ τὸ ἀγαθὸν ἐν τοῖς φαινομένοις ὀρίζονται· λέγοντες ἐκεῖνο μόνον εἶναι ἀγαθόν. ὅπερ ἂν τις τῇ αἰσθήσει προδείξει· πολλοὶ γάρ φησι λέγουσιν· τίς δείξει ἡμῖν τὰ ἀγαθὰ; ὁ δὲ πρὸς τὴν ἀρετὴν βλέπων. τὴν μὲν ἀνδραποδώδη ταύτην τοῦ καλοῦ κρίσιν περιορᾷ. ἐν δὲ τῷ φωτὶ τὸ καλὸν βλέπει· καὶ οὕτως ἐπισημειοῦται τὴν θεοειδῆ τε καὶ ὑψηλὴν εὐφροσύνην· φῶς δὲ ἐκεῖνο λέγει. τὸ ἐκ τοῦ θείου προσώπου ἀπαυγαζόμενον· οὐ καθικέσθαι ἢ αἰσθησις φύσιν οὐκ ἔχει· ἐσημειώθη γὰρ φησὶν ἐφ' ἡμᾶς τὸ φῶς καὶ τὰ ἐξῆς: –

Gregorius of Nazianz / Gregorius Naz., or. 14,21 (PG 35,885 A2–8) (*vat-gr-754-fr-4-19*): Τοῖς δὲ λοιποῖς ἡμῖν καλῶς ὁ αὐτὸς ἐμβοᾷ Δαυὶδ

ὥσπερ τις μεγαλοφώνωτατος κήρυξ ἀπὸ ὑψηλοῦ καὶ πανδήμου κηρύγματος· βαρυκαρδίους τε ἀποκαλῶν καὶ ἀγαπῶντας ψεῦδος μὴ σφόδρα περιέχεσθαι τῶν ὀρωμένων· μὴ δὲ ἄλλό τι ἢ κωρὸν σίτου καὶ οἴνου τῶν φθειρομένων, πᾶσαν τὴν ἐντεῦθεν εὐδαιμονίαν ὑπολαμβάνειν: –

(Athanasius) / Athanasius, schol. in Ps 4,4a (*vat-gr-754-fr-4-22*): Ἀντὶ τοῦ γινώτε τοιγαροῦν οἱ πεποιθότες ἐπὶ πλήθει. ὥς θαυμαστὸν ἀπέδειξε τὸν πεποιθότα ἐπ’ αὐτῷ: –

(Athanasius) / Athanasius, schol. in Ps 4,4b (*vat-gr-754-fr-4-23*): Ἀντὶ τοῦ ἐπήκουσεν: –

(Athanasius) / Athanasius, schol. in Ps 4,5a (*vat-gr-754-fr-4-24*): Ὡς πρὸς τοὺς ἰδίους αὐτοῦ τὰ τοιαῦτα φησὶν ὡς πρὸς πάντας ἀνθρώπους· εἰ καὶ δέξησθε φησὶ τὴν ὀργὴν. ἀλλ’ ἄπρακτον ἀποφύνατε τῇ ἐν ἡσυχίᾳ κατανυγῇ· τοῦτο γὰρ ἐστὶ τὸ ἐν ταῖς κοίταις ὑμῶν κατανύγητε: –

Gregorius of Nyssa / Gregorius Nyss., beat. 6 (in Mt 5,21–22; 146,22–147,4 Callahan) (*vat-gr-754-fr-4-25*): Οὐ γὰρ καθόλου τὴν ὀργὴν ἀπεῖπεν. – ἔστι γὰρ καὶ ἐπὶ καλῷ ποτε. τῇ τῇ τοιαύτῃ χρήσασθαι ὀρμῇ. – ἀλλὰ τὸ πρὸς τὸν ἀδελφὸν ὀργιστικῶς ποτε σχεῖν ἐπὶ μηδενὶ ἀγαθῷ. τοῦτο τῇ παραγγελίᾳ κατέσβεσεν· πᾶς γὰρ ὁ ὀργιζόμενος φησὶ τῷ ἁ ...

Gregorius of Nyssa / Gregorius Nyss., beat. 6 (in Mt 5,21–22; 146,22–147,4 Callahan) (*vat-gr-754-fr-4-26*): ... δελφῷ αὐτοῦ εἰκῇ· εἰ γὰρ τοῦ εἰκῇ προσθήκη. δείκνυσιν τὸ εὐκαιρον πολλάκις τῆς τοῦ θυμοῦ χρήσεως. ὅταν ἐπὶ κολάσει τῆς ἁμαρτίας ζέσῃ τὸ πάθος· τοῦτο τὸ εἶδος τῆς ὀργῆς τῷ Φινὲς ὁ τῆς γραφῆς λόγος προσεμαρτύρησεν· ὅτε τῇ σφαγῇ τῶν παρανομούντων. τὴν κατὰ τοῦ λαοῦ κινηθεῖσαν ἀπειλὴν ἰλεώσατο: –

(Athanasius) / Athanasius, schol. in Ps 4,6 (*vat-gr-754-fr-4-27*): Διδάσκει πς περιε σόμεθα τῶν ἐχθρῶν· πῶς δὲ περιεσόμεθα, ἢ δίκαια πράττοντες. καὶ τοῦτο ὥσπερ θυσίαν ἀναπέμποντες τῷ θεῷ: –

(Athanasius) / Athanasius, schol. in Ps 4,7a (*vat-gr-754-fr-4-28*): Ταῦτα τῶν περὶ τὰς διοικήσεις τοῦ θεοῦ ὀλιγωρούντων τὰ ῥήματα: –

Theodoretus / Theodoretus, comm. in Ps. 4,7a (PG 80,893 A5–7 sub Ps 4,6) (*vat-gr-754-fr-4-29*): Αἰνίττεται οὖς βαρυκαρδίους ...

Theodoretus / Theodoretus, comm. in Ps. 4,7a (PG 80,893 A5–7 sub Ps 4,6); καὶ – καὶ non habet PG (*vat-gr-754-fr-4-30*): ... ὠνόμασεν· ὡς δυσχεραίνοντας ἐπὶ τοῖς περιπίπτουσιν λυπηροῖς καὶ τῇ τοῦ θεοῦ προμηθείᾳ διαπιστοῦντας. καὶ λέγειν τοῦτο τολμῶντας: –

(Athanasius) / Athanasius, schol. in Ps 4,7b (*vat-gr-754-fr-4-31*): Τὸ φῶς τοῦ κυρίου. ὁ Χριστός ἐστιν. ὃς καὶ ἐδίδαξεν ἡμᾶς τὰ ὄντως ἀγαθὰ διὰ τὴν

νοητήν εὐφροσύνην ἣν ἐσχήκαμεν τὴν εἰς νοῦν καὶ καρδίαν: –

(Evagrius) / Evagrius, schol. in Ps 4,7b (*vat-gr-754-fr-4-32*): Οἱ μὲν ἄγγελοι διὰ παντὸς βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ θεοῦ· οἱ δὲ ἄνθρωποι τὸ φῶς τοῦ προσώπου αὐτοῦ· πρόσωπον γὰρ κυρίου ἐστίν. θεωρία πνευματικὴ πάντων τῶν ἐπὶ γῆς γεγονότων· φῶς δὲ προσώπου ἐστίν. ἡ μερικὴ γνώσις τούτων αὐτῶν εἴπερ κατὰ τὴν σοφὴν Θεωσίτιδα. ὥσπερ ἄγγελος θεοῦ ἦν ὁ Δαυὶδ πάντα εἰδὼς τὰ ἐπὶ τῆς γῆς: –

Gregorius of Nyssa / Gregorius Nyss., Ps. inscr. I 4 (35,20–36,9 McDonough) (*vat-gr-754-fr-4-33*): Θεοῦ πρόσωπον ἐν χαρακτήρσι τισὶ θεωρούμενον. οὐ μοι δοκεῖ παρὰ τὰς ἀρετὰς νοεῖν ὁ προφήτης· ταύταις γὰρ τὸ θεῖον εἶδος, χαρακτηρίζεται· ἐκ τούτου εἰπὼν τὸ τέλειον γνῶρισμα τῆς ἀρετῆς, λέγει· ἔδωκας εὐφροσύνην εἰς τὴν καρδίαν μου· ἀντὶ τῆς ψυχῆς ἢ τοῦ νοῦ, τὴν καρδίαν λέγων· οὐ γὰρ ἐστὶ τοῖς ἐκ ...

Gregorius of Nyssa / Gregorius Nyss., Ps. inscr. I 4 (35,20–36,9 McDonough) (*vat-gr-754-fr-4-34*): ... κακίας δελεάσμασι. τὸν νοῦν ἡσθήναι· ἀντιδιαστέλλει δὲ τῇ τῆς καρδίας εὐφροσύνῃ. τὴν ὑλῶδη ταύτην καὶ βιωτικὴν εὐθηνίαν. λέγων τοῖς τὸ παρὸν ὁρῶσι. τὴν γαστέρα τοῦ καλοῦ κριτήριον γίνεσθαι· σῖτον γὰρ ἢ οἶνον εἰπὼν τοῖς τοιοῦτοις πληθύνεσθαι. ἀπὸ μέρους πάσας τὰς περὶ γαστέρα καὶ θοίνην ἡδονὰς. τῷ λόγῳ συμπεριέλαβεν· αἵτινες ἄρχουσιν ὑλικῆς ἀσχολίας· περὶ ἃ ἡ σπουδὴ εἰς οὐδὲν εὐοδοῦται πέρας· οὐ γὰρ ἐστὶ τῆς ἐν ἀκαρὶ γινομένης τοῖς ἀνθρώποις ἀπολαύσεως ἐν τῇ φύσει ταμειῖον οὐδὲν. ὥστε ἀπόθετον ἑαυτοῖς ποιῆσθαι τὴν ἡδονήν· ἣν κατὰ πάσαν κτῶνται σπουδῇ. ἀλλ' ὥσπερ τι τῶν ἀπα ...

Gregorius of Nyssa / Gregorius Nyss., Ps. inscr. I 4 (35,20–36,9 McDonough) (*vat-gr-754-fr-4-35*): ... τηλῶν φαντασμάτων κεκρατῆσθαι παρὰ τῶν φιληδόνων δόξῃ εὐθύς ἡφανίσθη καὶ εἰς τὸ μὴ ὄν μετεχώρησεν: –

(Athanasius) / Athanasius, schol. in Ps 4,8b (*vat-gr-754-fr-4-37*): Ἐν τούτοις εὐθηνοῦντες οἱ περὶ τὴν γῆν ἐπτοημένοι. ἐνόμισαν τὰ ὄντως ἀγαθὰ ἔχειν: –

(Athanasius) / Athanasius, schol. in Ps 4,9a (*vat-gr-754-fr-4-38*): Ἐγὼ φησὶν οὐδὲν τῶν αὐτῶν ἐκείνοις πεφρονηκώς. ἐπὶ πάσης ἀσφαλείας ἔσομαι· καὶ τοῦτό μοι ἔσται ἀνάπαυσις: –

Gregorius of Nyssa / Gregorius Nyss., Ps. inscr. I 4 (36,24–37,10) (*vat-gr-754-fr-4-39*): Ἐν τοίνυν τῷ προειρημένῳ ψαλμῷ τὸ τῆς ἀρετῆς εἰπὼν τέλος. εἰρήνην εἶναι καὶ ἄνεσιν τὴν μονοειδῆ τε καὶ ἀνεπίμικτον πρὸς τὰ πάθη κατοικήσιν. τὴν ἐπ' ἐλπίδι τῆς τοῦ θεοῦ μετουσίας κατορθουμένην τὸ ἀντικείμενον τούτῳ· ἐνταῦθα μὲν, διὰ τῆς σιωπῆς ἐνεδείξατο πολλαχοῦ δὲ τῆς ψαλμωδίας ...

Gregorius of Nyssa / Gregorius Nyss., Ps. inscr. I 4 (36,24–37,10) (*vat-gr-754-fr-4-40*): ... βοᾷ λέγων· οἱ δὲ παράνομοι ἐξολοθρευθήσονται· καὶ σπέρμα ἀσεβῶν ἐξολοθρευθήσεται· καὶ ὁ ἀγαπῶν τὴν ἀδικίαν. μισεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυ-

χῆν· καὶ ἐπιβρέξει ἐπὶ ἀμαρτωλοὺς παγίδας. καὶ ἄλλα τούτοις ὁμοιότροπα • γέμει δὲ
πᾶσα τῆς ψαλμωδίας ἢ βίβλος τῶν τε τῆς ἀρετῆς ἐπαίνων. καὶ τῆς κατηγορίας τῶν ἐν
κακίᾳ ζώντων· ἢ τε τῶν ἱστοριῶν μνήμη εἰς τοὺς δύο σκοποὺς μεριζομένη· ζηλωτὴν μὲν
ποιεῖ τὴν ἀρετὴν, διὰ τῶν εὐδοκίμων προσώπων. φευκτὴν δὲ διὰ τῶν κατεγνωσμένων
τὴν πονηρίαν: –

(Evagrius) / Evagrius, schol. in Ps 5,1 (vat-gr-754-fr-5-1): Ἡ κλη-
ρονομοῦσα τὸν Χριστὸν ἐστίν, ἢ φύσις ἢ λογική: –

(Athanasius) / Athanasius, schol. in Ps 5,1 (vat-gr-754-fr-5-2):
Ἡ κληρονομοῦσα ἐστὶν ἡ θεοφιλὴς ψυχὴ, ἥτοι ἐκκλησία· τί δέ ἐστιν ἡ κληρονομία, ἡ
ὀφθαλμὸς οὐκ ἴδεν καὶ οὐκ ἤκουσεν καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη· εὐχεται
δὴ καὶ τί ἂν ποιουμένη εἰσακουσθῆναι· ἑαυτῆς τό τε εὐθὲς παριστᾷσα. καὶ τῶν αἰτίων
διαβάλλουσα τὴν πονηρίαν: –

**Hesychius / Hesychius, comm. brevis in Ps 5,1 (5 Jagic) (vat-gr-
754-fr-5-3):** Περὶ τῆς ἐκκλησίας ὁ λόγος· αὕτη γὰρ κληρονομία τὰ τοῦ Χριστοῦ· ἢ
γὰρ συναγωγὴ ἀποκληρονόμος· ὑπὲρ ταύτης οὖν ἡ προφητεία ἐπὶ τέλει ἐγένετο: –